

підприємницьких структур, а й на повне возз'єднання діяльності малих та великих підприємств та організацій, особливо у сучасних реаліях.

ЛІТЕРАТУРА

1. Абрамова І.М. Проблеми розвитку малого підприємництва в Україні [Текст] / І.М. Абрамова // Фінанси України. - 2010. - №4 - С. 12 – 17.
2. Ближенський В.Є. Основні проблеми розвитку малого бізнесу в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4543/1.pdf>.
3. Заярна Н.М. Міжнародний досвід підтримки малого бізнесу та сучасні українські реалії [Текст] / Н.М. Заярна // Науковий вісник НЛТУ України. - 2011. - Вип. 21.1. - С. 198-202.

Features Of Small Business In Modern Conditions

Dyundin Valeriy

PhD in Economics, Associate professor of the department of economics, Kherson educational and scientific institute of admiral Makarov of National shipbuilding university

Anotation. The necessity of attracting small businesses to the economic processes of the state is considered. Some features of entrepreneurial activity are analyzed. The necessity of assessing entrepreneurial abilities at the state level is noted.

Keywords. State regulation. Small business. Entrepreneurial activity. Human and intellectual capital.

УДК 330:378

РЕІНЖІНІРИНГ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В КОНТЕКСТІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ДУАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Канаш О.Є.

*магістр, аспірант кафедри інтелектуальної цифрової економіки
Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова
Україна, Миколаїв
olesia.mandra@nuos.edu.ua*

Анотація. У доповіді в контексті дискусії запропоновано проєкція процесу реінжинірингу на запровадження дуальної освіти. Охарактеризувавши у попередній дослідженнях стратегії дуальної освіти, привабливі для замовників освітніх послуг, та можливі для реалізації у закладах вищої освіти, поставлено за мету обґрунтувати доцільність створення графіків навчання для кожної зі стратегій дуальності.

Ключові слова: реінжиніринг, дуальна освіта, економіка, заклад вищої освіти.

Основна частина. Поняття реінжинірингу, за традицією, яка склалася в науковому обігу та практичному менеджменті, використовується щодо бізнес-процесів. Реінжиніринг визначається як переосмислення, зміна основних компонентів, функцій організації, інших елементів діяльності з метою підвищення загальної ефективності та її окремих показників. Цикл реінжинірингу включає наступні етапи: визначення об'єктів реінжинірингу; аналіз поточної ситуації; створення альтернативних сценаріїв розвитку об'єктів та вибір оптимального; реінжиніринг процесу; співставлення цілей організації з поточними результатами діяльності. З наведеного випливає, що реінжиніринг будь-якого процесу включає три фундаментальні компоненти, які ми проєціюємо на вищу освіту:

- технологічний. Має на увазі використання нових процедур навчання з огляду на запровадження концепції дуальності;
- організаційний. Означає побудову організаційної структури процесу дуальної освіти, характеристику відносин між її суб'єктами;
- економічний. Узгоджує економічні інтереси учасників системи дуальної освіти.

Реінжиніринг в галузі вищої освіти відкриває рух за двома напрямками його застосування: адміністративним та академічним. Виконані спостереження засвідчили: адміністративні процеси не є ключовими у системі вищої освіти, оскільки виконують сервісні функції щодо академічних. Однак, при тому, що кінцевою метою освіти є забезпечення наукової, професійної та практичної підготовки фахівців, створення передумов до цього є не менш важливим аспектом. Тому мета реінжинірингу освітнього процесу на засадах дуальності стосується досягнення як адміністративних цілей, так і академічних цілей. Оптимізація та особливості адміністрування дуалізації навчального процесу є самостійною науковою задачею, дотичною до проблеми гармонізації економічних інтересів сторін в системі «вища освіта-бізнес». Наразі зосередимось на академічній складовій і визначимо її як об'єкт реінжинірингу.

Прагнучи рухатися шляхом до окресленої мети в межах чинного інституціонального поля, ми звернулися до «Положення про організацію навчального процесу»[1]. Спираючись на зазначену норму, робимо висновки:

заклади вищої освіти мають право використовувати усі доступні знаряддя задля набуття випускниками, як мінімум, зазначених компетенцій;

вихідною точкою розробки навчального процесу є створення навчального плану та графіку навчального процесу.

Структура навчального плану у вигляді графічної моделі представлено на рис. 1. Навчальний план є нормативним документом закладу вищої освіти, в якому відображено інформацію про спеціальність, освітній рівень, кваліфікацію, нормативний термін навчання, графік освітнього процесу, обов'язкові та вибіркові складові, теоретичну та практичну підготовку та інші. У складі освітньої програми є обов'язкова складова навчального плану, яка не перевищує 75 % навчального плану, та вибіркова, відповідно, – не менше 25 % навчального навантаження. Кількість годин навчальних занять денної форми становить від 33 % до 50 % для рівня молодшого бакалавра та бакалавра та 25 % до 33 % для рівня магістра. Тривалість навчання за заочною формою не має бути більшою за 20 % обсягу навчальних занять денної форми навчання.

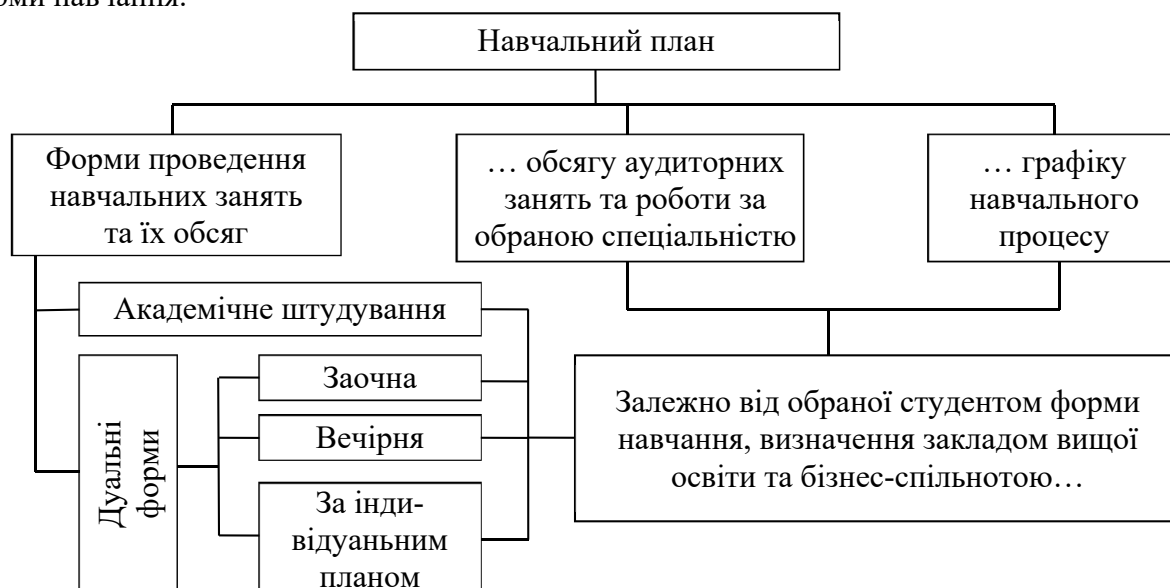

Рис. 1. Складові навчального плану закладів вищої освіти

Графік навчального процесу – нормативний документ закладу вищої освіти, що встановлює календарні терміни теоретичної, практичної підготовки та інших складників освітньої програми. Якщо говорити про денну форму навчання, то він має наступні особливості: навчальний рік налічує два семестри; теоретичне навчання, практики, екзаменаційні сесії тривають 40-44 тижнів. Водночас на засвоєння теорії відводиться 15 тижнів на семестр; практична підготовка відокремлена від теоретичного навчання й триває не менш ніж шість тижнів.

На наше переконання, абітурієнту має бути надано право самостійного обирати форми навчання з огляду на життєві обставини, в яких він перебуває, та плани на подальше життя. Добре, якщо цей вибір є усвідомленим, а особи, залучені до профорієнтаційної роботи роз'яснюватимуть майбутнім студентам зміст дуальної освіти та перспективи, які вона відкриває перед випускниками закладу вищої освіти.

Ми вже мали можливість охарактеризувати стратегії дуальної освіти, привабливі для замовників освітніх послуг, а отже зацікавлених у запровадженні ЗВО прийнятних для них інноваційних технологій:

- поєднання роботи на підприємстві за контрактом з навчанням у закладі вищої освіти за освітньо-професійною програмою, яка посилює фахові компетенції, важливі для збереження особою поточної кадрової позицій або ж для втілення у життя мрій про кар'єрне зростання;

- сполучення навчання у закладі вищої освіти з набуттям практичних навичок впродовж непостійної роботи на підприємстві з подальшим гарантованим працевлаштуванням на ньому;

- набуття фахових компетенцій у закладі вищої освіти за обраною спеціальністю та додавання до академічної складової навчального процесу перебування на практиках, які передбачені навчальним планом;

- до того ж не обійдемо увагою обставини, за яких студент не перебуває в колі прихильників дуальної освіти та надає перевагу класичній формі навчання.

Кожен зі шляхів вимагає відповідності планів абітурієнта впродовж перебування в стінах Альма-матер особливостям навчального графіку.

Висновки. З огляду на вищевикладене, впливають обриси робочої гіпотези здійснення реінжинірингу: його похідною навчальною компонентою є фахові компетенції, які набуває здобувач освітньої послуги; комунікації між викладачем (куратором від підприємства, на якому студенти набувають практичних навичок) змінюються в залежності від однієї компетенції до іншої; методи та технології навчання складають разом інструментальний мікс, який не є уніфікованим, а повинен змінюватися, зважаючи на компетенції, які формуються. З цього припущення випливає, що адміністрування дуальної освіти та її академічна підтримка потребуватимуть оновлення світогляду учасників освітнього процесу та їх готовності до ще більшого піклування про зростання продуктивності своєї роботи заради спільного блага;

інструментальний мікс, має піддаватися масштабуванню, в залежності від середовища де чиниться виробнича складова навчального процесу. Йдеться, між іншим, про розміри підприємства: мале, середнє або ж велике, оскільки це відбивається на обсягах ресурсів, що перебувають у розпорядженні менеджменту для розв'язання відповідних задач.

Наведені міркування закладено в підвалини алгоритму послідовних кроків, здійснюваних студентом при виборі прийнятної для нього форми освіти, що є подальшим кроком нашої роботи. Важливо усвідомлювати, що реінжиніринг невід'ємно базуватиметься на традиційних формах викладання – комбінації лекційної та практичної складової, проте буде розширено варіативність їх поєднання щодо тривалості та послідовності згідно з обраною абітурієнтом формою дуальності. Нашою відповіддю на цей виклик стануть пропозиції щодо графіків навчання для кожної з трьох стратегій дуальної освіти.

ЛІТЕРАТУРА

[1] Про затвердження Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах. [Електроний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0173-93#Text/>.

Reengineering Of The Educational Process In The Context Of Implementing Dual Education

Kanash O. Ye., Admiral Makarov National University of Shipbuilding

Annotation. The concept of reengineering, according to the tradition that has developed in scientific circulation and practical management, is used in relation to business processes. In this work, we propose to project the process of reengineering for the introduction of dual education. Based on the strategies of dual education that are attractive to customers of educational services and possible for implementation in institutions of higher education justified in the previous studies, we set the aim to substantiate the feasibility of creating training schedules for each of the strategies of duality.

Key words: reengineering, dual education, economy, institution of higher education.

УДК 332:338

**ДЖЕРЕЛА ВІДНОВЛЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ЕКОНОМІКИ
У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД**

Мірай Н.Б.

кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки, обліку та підприємництва

Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова

м. Миколаїв, Україна

nataliamihai@ukr.net

Анотація. Досліджено особливості збереження та відновлення потенціалу економіки України під час війни та у післявоєнний період. Обґрунтовано першочергові заходи та джерела підтримки економіки діючим урядом. Окреслено основні принципи, на яких має базуватися план відновлення економічного потенціалу у післявоєнний період.

Ключові слова: потенціал економіки, джерела відновлення, післявоєнний період.

Вступна частина. Сучасний етап функціонування вітчизняної економіки в стані війни вимагає від економічних суб'єктів пошуку нових можливостей для розвитку в екстремальних умовах. Повномасштабне вторгнення держави-окупанта спричинило шок і збій практично у всіх ланках економічної системи. Практично зруйновані виробничо-промислові потужності, транспортно-логістична, маркетингова, соціальна інфраструктури, які забезпечували розвиток економічного потенціалу країни. Велика кількість промислових підприємств або зазнали руйнувань, або припинили свою діяльність, або, в кращому випадку, змогли перемістити свої виробничі потужності в інші регіони, але при цьому втратили свій кадровий потенціал. За таких умов, важливою є підтримка економіки України на національному та наднаціональному рівнях, пошук джерел для швидкого її відновлення у післявоєнний період.

На даний час дослідженню економічних процесів в умовах війни присвятили свої праці такі науковці як С. Башлай, З. Варналій, О. Воронцова, Б. Данилишин, О. Короленко, С. Онешко, М. Трофімчук Є. Шекета та інші.

Виходячи із вищезазначеного, **метою роботи** є дослідження джерел відновлення потенціалу вітчизняної економіки під час війни та у післявоєнний період.

Основна частина. Український уряд в умовах війни намагається підтримувати функціонування економіки. За останній час було запроваджено ряд ключових регуляторних новацій у бізнесовій, податковій, фінансовій, соціальній сферах. Підтримується